

Dorina CHIȘ-TOIA

Alina-Dana VIȘAN

Universitatea „Eftimie Murgu”, Reșița, România

TERMENI MATEMATICI FOLOSIȚI ÎN BANAT (1886-1918)

La Caransebeș, în 5/17 ianuarie 1886, vede lumina tiparului primul număr al publicației *Foia diecesană*, evenimentul având o dublă semnificație: culturală și sentimentală, el însemnând împlinirea unui mai vechi proiect al episcopului Ioan Popasu:

„Nemuritorul episcop restaurator, în acea sâmbătă seara, din preajma Botezului Domnului al anului 1886 ... căzând în genunchi, mulțumi domnului că i-a ajutat să desăvârșească și acest deziderat al său...îmbrățișă apoi pe toți colaboratorii săi”. [1]

Publicația va apărea până la 1 mai 1949, săptămânal, duminică, în format de 8 pagini, purtând mențiunea „organ al Eparhiei gr.[eco] or.[ientale] rom.[âne] a Caransebeșului”. Din 1995 apare în serie nouă.

Adresându-se „Cătră onorabilii cetitori!”, „redacțiunea” precizează, în articolul-program, scopul publicației:

„Foaia diecesană a luat această sarcină asupra sa (progresul diecesei – n.n.), având de scop a mijloci o comunicațiune intelectuală mai vie între organele diecesei, cât și între toți iubitorii de înaintarea binelui bisericeii și școlii noastre”. Totodată, „Această foaie va cuprinde și o parte menită studiului științific și literar, care, ținând seama de împrejurările noastre culturale, va stăruia să lumineze oamenii noștri, îndeosebi pe preoți, învățători și cărturarii poporului, îndreptând, întregind și sporindu-le treptat cunoștințele, neapărat de lipsă pentru zilnica lor ocupațiune”.

Privind comparativ articolul-program al *Foii diecesane* și articole program ale altor publicații apărute în Transilvania sau în Principate înainte de 1886, remarcăm aceleași orientări specifice luminismului românesc, precum

„lipsa lui de interes pentru cosmopolitismul atât de celebrat de luminiști din Occident. S-a produs astfel o bizară convertire a cosmopolitismului într-o preocupare accentuată de aspect național, ceea ce nu era propriu curentului european și dovedește capacitatea de adaptare și transformare a gândirii noastre receptivă”. [2]

Obiective ale *Foii diecesane* continuă parcă programul revistei *Propășirea* (Iași, 9 ianuarie – 29 octombrie 1844) în punctele sale esențiale:

„foaia noastră nu va cuprinde decât compuneri originale românești, împărțite în trei secții: 1. științele exacte (...): fizică, chimie, istorie naturală, agricultură, ținerea pădurilor, igienă publică, știri despre descoperirile și lucrările învățaților; 2. științele morale și politice și 3. literatura românească (...) va fi cea mai bogată, (...) va fi menită ca să împărtășească cetitorilor o idee dreaptă și îndestulătoare a mișcării literare din Moldavia, Valahia și Transilvania.” [3]

Programul *Foii diecesane* se aseamănă foarte mult, ca obiective propuse, cu acela fixat de I. Heliade Rădulescu în înștiințarea pentru *Curierul românesc*, nr. 1 din 1 iunie 1829 [4], acesta din urmă fiind calificat drept un „program didactic”. [5]

Reținem articolele cu un conținut științific și cele de popularizare a științei din domeniile economic, medical, pedagogic, geografic: agricol, muzical, filosofic-sociologic.

Chiar dacă majoritatea cercetătorilor afirmă că sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea reprezintă limpezirea limbii literare prin aceea că se renunță la regionalisme, mergându-se până la eliminarea acestora [6], pe fondul pătrunderii masive a neologismelor, întrucât presa reprezintă „canalul cel mai încăpător prin care s-au scurs la noi neologismele” [7], iar

„el (neologismul) a schimbat, mai mult decât se admite de obicei, aspectul limbii române, încadrând-o din nou în spiritualitatea romanică și îndepărtând-o de comunitatea «balcanică» în care o înglobase, mai ales, cultura ce ne venea din Bizanț” [8]

Nu se poate trece cu vederea faptul că, pentru a putea fi înțelese, acestea erau explicate prin termeni cunoscuți, cel mai adesea prin regionalisme. Să mai amintim și poziția anti-neologisme pe care o susținea cu atâta ardoare Titu Maiorescu [9] (teoretic doar; practic, articolele sale cuprind un număr însemnat de termeni noi. De altfel, ideea lui este aceea de a ocroti limba română de invazia nejustificată a neologismelor și nu oprirea accesului și încetățenirii acestora în limbă [10]). Pe aceeași poziție se situează și colaboratorul *Foii diecesane*, Gherasim Sârbu. Se poate spune că această atitudine a generat menținerea fără opreliști a numeroaselor regionalisme, care se vor asocia cu arhaismele, termenii populari și neologismele.

Indiferent de modul în care sunt definite, cercetătorii au convenit că există patru stiluri funcționale: beletristic, științific, juridic-administrativ și publicistic, cărora li se poate adăuga stilul *religios* [11]. Despre legitimitatea acestuia din urmă vorbește Mircea Borcilă [12].

Fiecare dintre aceste stiluri cunoaște o serie de terminologii [13]. Dacă ne referim la stilul științific, vom admite că acesta se concretizează într-o pluralitate de terminologii, de variante stilistice, fiecare variantă reprezentând elementele de limbă și stil ale unei discipline științifice, elemente care se subordonează limbajului științific general [14]. Lucrările științifice sunt demonstrații logice și, oricare ar fi domeniul de cercetare, nu se solicită sensibilitate sau imaginație, ci gândire. Astfel, la nivel lexical, se constată o deplasare a unui vocabular special, ale cărui elemente sunt diferite de la un domeniu științific la altul, către nucleu și posibilitatea de a folosi numeroase cuvinte și nume proprii străine [15].

Încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, odată cu modernizarea vieții publice, se constată preocuparea pentru îmbogățirea limbii cu termenii necesari științelor, căutarea mijloacelor pentru exprimarea unei culturi noi. Prin urmare, problema modernizării limbii literare este, în primul rând, problema constituirii stilurilor actuale.

În ciuda specificului său bisericesc, publicația **FD**, respectând criteriile enunțate în articolul-program, oferă, mai cu seamă în primele două decenii de apariție, un material bogat vizând câteva dintre cele mai însemnate ramuri ale științei [16]. După ce, din 1780 și până în jurul anului 1860 are loc o etapă de „asimilare a științei moderne și de formare a spiritului științific la români” [17], urmează o a doua perioadă, aceea de creație științifică românească [18], în care se vor pune și bazele unei terminologii adecvate. Dezvoltarea societății din punct de vedere economic, social, politic și cultural, apariția școlilor în limba română, „traducerea, prelucrarea și alcătuirea de manuale și lucrări de specialitate în diferitele compartimente ale științei” [19], înființarea universităților din Iași (1860) și București (1864), a Academiei Române (1866), a institutelor de cercetări și a societăților științifice, toate acestea vor contribui la dezvoltarea spiritului științific în Principatele române. Circulația terminologiei specifice se va împlini grație presei, gazetele, prin articolele publicate, urmărind, de cele mai multe ori, un

dublu scop: de a aduce la cunoștința publicului cititor aspecte specifice ramurilor avute în vedere (istorie, medicină, geografie, chimie, fizică, anatomie) și de a-și familiariza cititorii cu terminologia științifică, prin explicarea sau glosarea termenilor. De mare folos sunt acum și librăriile care pun în vânzare cărți de specialitate.

Deși se afirmă că limba română dispunea de o terminologie matematică, în jurul anului 1860, relativ bogată [20], în articolele apărute în **FD** se poate constata insuficienta fixare a acesteia. De exemplu, pentru substantivul *fracție* se folosește în 1888 termenul *frântură* (Matematică, învechit – fracțiune; pl. *frânturi*, din lat. ***fractura** sau **frânt** +suf. -*ură* – **MDA**): „socoata cu *frânturi*” (6/1888, 3), semnalat de N.A. Ursu (p. 210) [21] în lucrarea *Fragmente de algebră, aritmetică și trigonometrie*, text muntean din anul 1801; în *Aritmetică*, de Francisc Močnik, Viena 1850, traducere din limba germană de Samoil Andrievici, și într-un *Manual de aritmetică practică* aparținând lui Manuil Glyzonios de Hios, tradus în Muntenia la 1793. Prin urmare, termenul a circulat atât la sfârșitul secolului al XVIII-lea, cât și de-a lungul întregului secol al XIX-lea deopotrivă în Muntenia și în Banat. Ulterior, mai exact în primul an al secolului al XX-lea, se folosește, în două articole, termenul *frângerii*: „Matematica tractează *frângerile*” (33/1901, 5) și „*frângerii* vulgare și decimale” (38/1901, 5); cf. Ursu (210), în *Povățuire către aritmetică sau învățătura numerilor*, Buda, 1806, traducere din limba germană făcută probabil de Gh. Șincăi; *Elemente de matematică. Partea I. Aritmetică*, de Gh. Asachi, Iași, 1836; *Tratație asupra geometriei descriptive, tomul întâi*, de Al. Oresco, București, 1851, traducere din limba franceză. (**MDA** nu semnalează acest sens; ca termen popular este reținut – despre pâine – a rupe în [două] bucăți).

Compút s.n. (Latinism învechit) Calcul (din lat. **computus**); cf. Ursu (174), uneori și **computá** vb. I A calcula (din lat. **computare**, fr. **computer**), la Francisc Močnik, *Aritmetică*, Viena, 1850, traducere din limba germană de Samoil Andrievici (specific terminologiei juridic-administrative; cf. A. Banciu [22]), și **FD** „toate aceste emoluminte *computate* (adj.) în bani” (1/1886, 8); „Domnul învățătoriu ține un tractat practic din *comput* cu numerii 1 și 2 toate patru operațiunile” (38/1889, 1). Reținem, aici, cuvintele lui Constantin Noica [23] :

„În cumpătul vremii de astăzi se întâlnesc, din perspectiva noastră românească, două cuvinte : tocmai acesta de *cumpăt* – și cel de *computer*, calculator, mașină electronică de calculat. Ele poartă cu ele două lumi, două experiențe istorice și două mentalități diferite, dar au fost cândva înfrățite și sînt sortite să se recunoască unul într-altul, dacă lumea de azi nu vrea să intre în descumpănire. Amândouă se trag din limba latină. E foarte probabil că și cuvântul nostru se trage din **computus** = socoteală, deși unii filologi sugerează că s-ar trage din *compitum* = răspântie, ce ar fi dat un verb însemnând : a sta la răspântie de drumuri, a-și căuta drumul, a fi în căutare, în cântărire. Dar, până la urmă, chiar filologii care susțin că nu s-ar trage de-a dreptul din **computus** admit că în cuvântul nostru s-a întipărit înrăurirea cuvântului latin pentru socoteală.”

Încoviat, -ă adj. Curbat: „Învățătorul desemnă o linie *încoviată*” (28/1888, 2); cf. Ursu (227), atestat în lucrări de chimie din 1852, 1855 (din slv. **kovaliati**, ucr. **kovaliu**).

După modelul formării cuvântului *triunghi*, s-a format cuvântul **patrúnghi** s.n. (În dicționarele din secolul trecut) Patruleter. Pl. *patrunghiuri* din **patru** + **unghi** (**DLR**), în structura *patrunghiu lungăreț*: „Întreaga esoposițiune este arangiată pe un teren, *patrunghiu lungăreț*, cum mai potrivit nici nu s-a putut.” (33/1891, 6);

„dreptunghi”; cf. Ursu (252) „pătrat lungăreț”, în *Elemente despre gheometrie și Elementuri despre trigonometria drept-liniată*, text manuscris din perioada 1820-1830, Biblioteca Universității din Iași și *Moș Pătru sau învățătorul de sat. Convorbiri asupra geometriei*, de A. Marin, București, 1839. În **FD** numărul 41/1905, 1 apare cuvântul **optúngghi** „octogon”: „Afară de forma crucii se mai întrebuița ca formă a bisericii și optunghiul”.

Fără a fi menționate de N.A. Ursu, adj. (adv.) **costiș** (*costiș*) 1. Înclinat. 2. Oblic 3. Pieziș (din **coastă** +suf. -iș), este prezent în sintagmele „Linie dreaptă orizontală, verticală și *costișă*” (27/1888, 2) și „epruvetei, pe care o ținem *costiș* deasupra flacărei unei lumini aprinse” (10/1886, 4).

Decădic, -ă adj. Zecimal. Termenul apare în titlul unui volum prezent spre vânzare în anul 1886 în Librăria diecesană, *Aritmetică. Esercții practice cu numeri de la 1 până la 100 după sistemul decadic*, de Domețiu Dogariu și Joan Dariu. Ediția a II. 30 cr., (8/1886, 7). **MDA** oferă explicația „Decadal” (referitor la o perioadă de zece zile); pl. *decadici*, -ce.

Etimologia: germ. **dekadisch** (**MDA**)

Lărgământ s.n. Capacitate, amplitudine: „Cât loc a cuprins apa din *lărgământul* paharului?” (12/1886, 1) (din **larg** +suf. -ământ); cf. Ursu (229), atestat în *Lexiconul de la Buda*, 1825. **MDA** reține doar sensurile: (Învechit, regional) 1. Loc larg 2. Lărgime.

Neatestat la Ursu este cuvântul **parafúlger** s.n. (Învechit) Paratrăsnet. Pl. *parafulgere*, din **para** + **fulger**; cf. fr. *parafoudre* (**DLR**): „Comitetul parohial (...) aduce mulțămintă publică domnului măiestru (...) pentru că (...) a efeptuit construirea din nou și acoperirea cu aramă a turnului sfintei noastre biserici, așezând și *parafulger*.” (27/1907, 6); cf. germ. *Blitzableiter* sau fr. *paratonnerre*; acesta din urmă apare ca explicație a sintagmei *apărător de fulger*, în numărul 11/1887, 5: „Biserica să fie provăzută cu *apărător de fulger* (paratoner)”.

Chiar neatestați în lucrările vremii, termenii aceștia au circulat în Banat, constituind parte a terminologiei matematice sau fizice, regionalisme așadar, dovadă fiind prezența lor în manuale școlare și în lecțiile propuse elevilor. Transcriem, în continuare, regionalisme, termeni populari și arhaisme din sfera terminologiei matematice întâlnite în paginile **FD**:

Acóv s.n. Măsură de capacitate pentru lichide (variind între 25 și 100 de litri), în special pentru rachiu și vin: „au curs 10 *acoave* de răchie” (49/1891, 6).

Variante: *acău*, *oca*, *olbă*; pl. *acoave*.

Etimologia: scr. **akov**, **hacov** (**DSB**, I, p. 100-101); srb. **acov** (**MDA**). Specific Banatului, dar și Olteniei subcarpatice, cf. **GE**, p. 77.

Greomânt s.n. este varianta cuvântului **greumânt** Greutate: „carbol-acidul, prin *greomântul* său să să aplece în jos spre pământ” (43/1886, 6).

Etimologia nesigură; cf. **greu** (**MDA**). [24]

Orgie s.f. Metru cub: „șase *orgii* de lemne pentru încălzit” (19/1886, 8). Explicația oferită de **MDA** este: „(Transilvania, Banat) Măsură pentru lungime nedefinită mai îndeaproape”; pl. *orgii*.

Etimologia nesigură; cf. it. **orgia** (**MDA**)

Policár s.m. (Învechit) Unitate de măsură a lungimii sau a lăţimii egală cu aproximativ 3 cm: „o arătură superficială numai de 3-4 *policari* nu poate lupta contra ploilor dese” (1/1887, 6). Pl. *policari* şi (rar) *policare*.

Etimologia: lat. **pollicaris**. (DLR). În dicţionarul lui Lazăr Şăineanu apare explicaţia *ţol* [25].

Un aspect care trebuie reţinut pe parcursul întregii perioade cercetate este interesul manifestat de autorii articolelor în scopul unei bune înţelegeri a neologismelor, dar şi pentru asimilarea lor de către masele de cititori, în acest sens explicaţia în context fiind prezentă foarte adesea. Pentru terminologia matematică amintim: „formă *cilindrică* (rotundă)” (10/1886, 4) şi „făcând o cale *rotogoală lungureaţă* (eliptică)” (4/1886, 6).

Este remarcabil conservatorismul bănăţenilor în ceea ce priveşte limba vorbită pe aceste meleaguri din moşi – strămoşi, fapt evidenţiat şi de către Ilarie Chendi: „Pe întreg rotogolul românesc nu există provincie mai bogată în literatură populară şi în muzică, cu dialecte mai specifice şi mai înţorţonate de particularităţi ca Banatul. Nicăiri nu se ţine cu atâta îndârjire la dialectul local ca aici. El formează un fel de enclavă în mijlocul celorlalte naţionalităţi (...). Bănăţenii sunt mari patrioţi locali, căci li-e drag nu numai de limba lor cea «dulşie», dar şi de pământul pe care locuiesc. Şi adevărul e, că acest dialect e făcut par că anume, să cânti şi să glumesci în el.” [26]

NOTE

- [1] Cornel Corneanu, „*Foaia diecesană*” împlineşte 50 de ani, în *Foaia diecesană* nr. 1/1935, p. 5.
- [2] Al. Dima, *Aspecte naţionale ale curentelor literare internaţionale*, Bucureşti, Editura Cartea românească, 1973, p. 24.
- [3] I. Hangiu, *Reviste şi curente în evoluţia literaturii române*, Bucureşti, EDP, 1978, p. 48.
- [4] Al. Andriescu, *Limba presei româneşti în secolul al XIX-lea*, Iaşi, Editura Junimea, 1979, p. 22.
- [5] Iorgu Iordan, „*Albina românească*”. Note pe marginea primului ei volum. Extras din „*Revista critică*” din Iaşi, 1930, p. 7.
- [6] I. Coteanu, *Stilurile modern ale limbii române literare*, în „*Limba română*” nr. 2/1960, p. 70.
- [7] Sextil Puşcariu, *Limba română*, I, Bucureşti, Editura Minerva, 1976, p. 387.
- [8] *Ibidem*, p. 415.
- [9] *Neologismele*, (1881), în vol. *Critice*, ediţie îngrijită şi tabel cronologic de Domnica Filimon, Bucureşti, Editura Eminescu, 1978, p. 214-231.
- [10] George Mirea, *Junimea şi neologismele*, LL, vol. II, 1980, p. 185-202.
- [11] Cf. M.M. Deleanu, *Stilul religios al limbii române literare*, „*Limba şi Literatură*”, vol II, 1997, p. 28-40, publicat ulterior în volumul *Studii de stilistică*, Reşiţa, Editura Timpul, 1998, p. 13-33.
- [12] *Portret de filolog la maturitate: M.M. Deleanu*, în LL, vol. III-IV, 2003, p. 107.
- [13] Întrebuiţăm acest termen conform definiţiei din *Lexic comun, lexic specializat* (coordonator: Angela Bidu-Vrănceanu), Editura Universităţii din Bucureşti, 2000, p. 64: „Ansamblu de termeni sau cuvinte specializate, aparţinând unui subsistem lingvistic, termenii caracterizându-se prin univocitate, non-ambiguitate şi relaţii lexico-semantice proprii”.
- [14] Elena Toma, *Probleme ale formării terminologiei ştiinţifice româneşti în sec. XVIII-XIX*, Bucureşti, 1988.
- [15] Lidia Sfârlea, „Delimitarea stilurilor literare româneşti”, în Ion Gheţie şi Alexandru Mareş (coord.) Institutul de lingvistică al Academiei RSR, *Studii de limbă literară şi filologie*, vol. II. Bucureşti: Editura Academiei RSR, 1972, p. 198.
- [16] Dorina Chiş-Toia (2006). *Limba literară în publicaţia Foaia diecesană (1886-1918)*. Contribuţii. Timişoara: Editura Mirton, 141-190.

- [17] N.A. Ursu, *Formarea terminologiei științifice*, București, EȘ, 1962, p. 10.
- [18] *Ibidem*.
- [19] Șt. Munteanu, V. Țâra, *Istoria limbii române literare*, București, EDP, 1983, p.280.
- [20] N.A. Ursu, *op. cit.*, p. 10.
- [21] În continuare, vom nota, între paranteze, pagina la care este analizat termenul în discuție, în lucrarea lui N.A. Ursu.
- [22] Axente Banciu, *Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește, Ardelenisme și alte – isme*, (AA), Brașov, 1913, pagina 63.
- [23] *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, București, Editura Humanitas, p.121.
- [24] Am regăsit, în suplimentul publicației „Renașterea bănățeană” nr. 4339 din 4 mai 2004, la p. 3, Cronica literară: *Poezia lui Marius Munteanu*, aparținând lui Alexandru Ruja. Apar aici versuri de o frumusețe fără seamăn, versuri în care își face simțită prezența și cuvântul **greumânt**: „Uite, mi se fac pământ/ Măinile ce ți le-ncing;/ În durere mă-nveșmânt/ Frumusețea să-ți cuprind. // Uite, mi se fac pământ/ Ochii osteniți de vis;/ Cu atâta **greumânt**/ Doamne, oare unde mi-s? // Uite, mi se fac pământ/ Tălpile, de-atâta drum./ Tu ești vis și frig și vânt/ Și năluca mea de fum./ Tu ești vis și frig și vânt.”
- [25] *** *Dicționar universal al limbei române*, ediția a șasea, Editura „Scrisul românesc”, S.A., 1926.
- [26] *Zece ani de mișcare literară în Transilvania 1890 – 1900. Material critic.*, Familia, XXXVII, 1901, nr. 3, p. 26.

BIBLIOGRAFIE:

- Academia Română (2001). *Micul dicționar academic*, București: Editura Univers Enciclopedic.
- Andriescu, Al. (1979). *Limba presei românești în secolul al XIX-lea*, Iași: Editura Junimea.
- Banciu, Axente (1913). *Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește. Ardelenisme și alte – isme*, Brașov.
- Bidu-Vrânceanu, Angela (coordonator) (2000) *Lexic comun, lexic specializat*, București: Editura Universității din București.
- Borcilă, Mircea (2003), *Portret de filolog la maturitate: M.M. Deleanu*, în „Limbă și literatură”, vol. III-IV.
- Chendi, Ilarie (1901), *Zece ani de mișcare literară în Transilvania 1890 – 1900. Material critic.*, Familia, nr. 3.
- Corneanu, Cornel (1935). „Foaia diecesană” împlinește 50 de ani, în *Foaia diecesană* nr. 1.
- Coteanu, I. (1960). *Stilurile moderne ale limbii române literare*, în „Limba română” nr. 2.
- Chiș-Toia, Dorina (2006). *Limba literară în presa din Banat. Contribuții*, Timișoara: Editura Mirton.
- Deleanu, Marcu Mihail (1998). *Stilul religios al limbii române literare*, în volumul *Studii de stilistică*, Reșița: Editura Timpul.
- *****Dicționarul limbii române* (1965 ș.u.). București.
- Dima, Al. (1973). *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale*, București : Editura Cartea românească.
- Foaia diecesană* (1886-1918), Caransebeș: Tipografia diecesană.
- Hangiu, I. (1978). *Reviste și curente în evoluția literaturii române*, București: EDP.
- Iordan, Iorgu (1930). „*Albina românească*”. *Note pe marginea primului ei volum*. Extras din „*Revista critică*” din Iași.
- Maiorescu, Titu (1881). *Neologismele*, în vol. *Critice*. Ediție îngrijită și tabel cronologic de Domnica Filimon (1978). București: Editura Eminescu.
- Micul dicționar academic*, Academia Romana, 2001.
- Mirea, George (1980). *Junimea și neologismele*, în „Limbă și literatură”, vol. II.
- Munteanu, Șt., V. Țâra (1983). *Istoria limbii române literare*. București: EDP.
- Noica, Constanțin, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, București, Editura Humanitas.
- Pușcariu, Sextil (1976). *Limba română*, I, București: Editura Minerva.
- Ruja, Alexandru (2004). *Poezia lui Marius Munteanu*, Timișoara: Renașterea bănățeană.
- Sfârlea, Lidia (1972) „*Delimitarea stilurilor literare românești*”, In Ion Gheție și Alexandru Mareș (coord.) Institutul de lingvistică al Academiei RSR, *Studii de limbă literară și filologie*, vol. II. București: Editura Academiei RSR.

- Șăineanu, Lazăr, *Dicționar universal al limbii române* (1926). Ediția a șasea. București: Editura „Scrișul românesc”, S.A.
- Toma, Elena (1988). *Probleme ale formării terminologiei științifice românești în sec. XVIII-XIX*, București.
- Ursu, N.A. (1962). *Formarea terminologiei științifice*, București: Editura Științifică.

RÉSUMÉ:

TERMES DU DOMAINE DES MATHÉMATIQUES UTILISÉS DANS LA RÉGION DE BANAT (1886-1918)

La publication *Foaia diecesană*, tout en respectant les critères énoncés dans l'article-programme, fournit un riche matériau visant quelques-unes des branches les plus importantes de la science. Le mouvement de la terminologie spécifique est due à la presse, qui vise un double objectif: d'informer les lecteurs sur les aspects spécifiques des langages concernés et de familiariser le lecteur avec la terminologie scientifique, par l'explication des termes. Notre article vise à examiner certains termes utilisés dans le domaine des mathématiques, présents dans une publication de Banat, à la fin du XIXe siècle et au début du XXe siècle. Il s'agit des archaïsmes, régionalismes et termes populaires, termes attestés dans les dictionnaires, mais aussi certains que les dictionnaires n'ont pas enregistrés.

Mots-clés: *presse, mathématiques, terminologie, régionalisme, archaïsmes, termes populaires.*